

MAGARÁG

Nyomda és kiadótulajdonos:
Pásztor Ede cég

VI. EVFOLYAM 317 szám.
1937. november 16. KEDD

Ara 1 lei

FUGGETLEN POLITIKAI NAPILAP
MEGJELENIK MINDEN NAP

Alapította **PÁSZTOR EDE**

Felolós szerkesztő
Kádár Miklós

SZERKESZTŐSEG és KIADÓHIVATAL
ORADEA, PIATA MIHAI VITEAZUL 4.

Gh. Brătianu.

LEMONDOTT

és mégis marad

Tătărescu

A TATĂRESCU KORMÁNY

Hivatalosan közölték, hogy Tătărescu az uralkodó rendelkezésére bocsájtotta lemondását. -- A kormány februárig valószínűleg mégis helyén marad és addig végrehajtják a fuziót Brătianu Györggyel

A nemzeti parasztpárt elutasította a Vaidával való kollaborációt

Amint már jelentettük Mihalache szombat délután megbízást kapott, hogy Vaidával együtt alakítsa kormányt. Előrelátható volt, hogy ez a kombináció nem fog sikerülni. Mihalache után Tătărescu ment a palotába és végül hivatalosan benyújtotta lemondását. Ennek ellenére a helyzet a legújabb jelentések szerint úgy áll, hogy Tătărescu lemondását az uralkodó el fogja utasítani, illetőleg újra megbízást fog adni neki azzal, hogy Brătianu Györgyöt is vonja be a kabinetbe. Legújabb jelentéseink a következők:

Tătărescu nyilatkozata a lemondásról

Tătărescu az esti órákban távozott a palotából. Az újságíróknak a következő nyilatkozatot tetfe:

— Tekintettel arra, hogy a jelenlegi parlament mandátuma február 28-án lejár és addig érdemleges munkát nem végezhetünk, a költségvetést sem készíthetjük el. Öfelsége rendelkezésére bocsájtottam lemondásomat.

Tătărescu nyilatkozatát a miniszterelnökség hivatalos kommunikéban is kiadta. Jól informált körök szerint

Öfelsége egyelőre nem fogadta el Tătărescu lemondását,

hanem megbizta, hogy a Brătianu György pártjával való fuziót készítse elő és a kormányt az ifjú liberális párt tagjaival egészítse ki. Nem látszik kizártnak, Tătărescu nyilatkozata után az sem, hogy

a kormány februárig jelenlegi összetételében marad és a parlamentet sem oszlatják fel.

Februárig azután idő maradna az uralkodó által kívánt párt-egyesítések keresztülvitelére.

Tătărescu a királyi palotából egyenesen Dinu Brătianu

lakására hajtattott, ahol a minisztertanácsra összegyűlekezett miniszterek már várták. Tătărescu előbb Dinu Brătianuval vonult vissza és egy félórán át tanácskozott vele, —

majd résztvevett a minisztertanácsban és közölte minisztertanácsaival is, hogy az uralkodó rendelkezésére bocsájtotta lemondását. A minisztertanács ezután a választások kérdésével

Mihalache visszaadta mandátumát -- Vaida és Mironescu kap megbízatást

Mihalache, — amint előre látható volt — nem vállalta el a Vaidával való együttműködést. Mandátumát még szombaton este visszaadta — és politikai körök véleménye szerint

előbb Vaida, majd Mironescu kapnak megbízást, hogy a nemzeti parasztpárt együttműködésével alakítsanak kormányt.

Természetesen ezeknek a hetőségeknek nincs valószínűségük.

Amennyiben Tătărescu megkapja a felhatalmazást a további kormányzásra és esetleg a parlament feloszlására Mihalache nyomban összehívja a nemzeti parasztpárti végrehajtó bizottságot és politikai expozétát tart. A „Dimineața” szerint számolnak azzal az esettel, hogy

Mihalache lemond a pártelnökségről és Maniu választja meg a nemzeti parasztpárt elnökévé.

București, nov. 14. A szociáldemokrata párt központi bizottsága Lofar Radaceanu elnöksége alatt ülést tartott és ezen az ülésen az elnök ismertette a belpolitikai helyzetet. --

foglalkozott. A minisztertanács után — Tătărescu külön tanácskozott Victor Antonescuval, Inculeț-cel és Popularral.

Miután a parlamentet vasárnapig sem oszlatják fel,

a képviselőház és a szenátus ma, hétfőn, összejött. Az ülésen azonban egyetlen miniszter sem lesz jelen azon a címen, hogy a kormány lemondott.

Ebben az esetben a parlament februárig szabadságon lesz.

Több hozzászólás után foglalkozván a választásokkal kapcsolatos kérdésekkel, kimondták, hogy a szociáldemokrata párt a választási küzdelemben hajlandó más demokráta pártokkal kartell kötni. Ezt a határozatot a fővárosban megrendezendő szociáldemokrata nagygyűlés elé fogják terjeszteni.

Életfogytiglani kényszer. munkára ítélték

a szülőgyilkos Sile Constantinescut

București, november 14. Lapunk más helyén beszámoltunk a szülőgyilkos Sile Constantinescu esküdtszéki tárgyalásáról. Az esküdtszék elnöke a késő éjszakai órákban hirdette ki az ítéletet, amely szerint az esküdtek verdiktje alapján Sile Constantinescut életfogytiglani kényszermunkára, Cocea Balanescut egy évre ítélték, Ada Solot pedig felmentették.

Cigányok raboltak el egy oradeai kisfiút?

Az eltűnt és megkerült gyermek fantasztikus elbeszélése a rendőrségen

Oradea. — Tegnap reggel megjelent a rendőrség bűnügyi osztályán Petrica Péter Petőfi uccán lakó földműves és bejelentette, hogy 10 éves kis fia a hét elején eltűnt és azóta nem tért haza. Petrica annak a gyanujának adott kifejezést, hogy a kis fia a mozi filmek hatása alatt megszőkött a cirkusszal. Amikor a cirkusz itt volt, a kis fiu nagyon sokat tartózkodott a sátrak közelében.

A déli órákban azután egy

rendőr egy kis fiút hozott be a rendőrségre, akiről kiderült, hogy a keresett kis fiu. Az élénk tekintetű szőke gyermek gyermekrablásnak tünteti fel az eltűnését és az elbeszélése szerint cigányok rabolták el. A kis fiu szerint a hét elején cigányokkal találkozott, akik magukkal csábították. El is vitték Salonta felé és ő csak ott vette észre, hogy mi történt vele. Utközben jól bának vele, adtak neki enni, inni, de ő már megijedt és haza

kivánczolt. A cigányok Salonta közelében telepedtek le és reggel bementek dolgozni a városba. A sátrakat reá bízák és felszólították, hogy őrködjék. Ő azonban, amikor a cigányok elmentek elszőkött és haza felé indult. Salontára bejutott és onnan a rendőrség szállította haza. A rendőrség most igyekszik megállapítani, hogy a gyermek fantasztikus elbeszélése mennyiben fedi a valóságot.

A téli hónapokban

a háztulajdonosok nem mondhatnak fel és nem emelhetik a lakbéreket

A Lakbérlok Szövetségének mozgalma a túl magas taxák és illetékek ellen

Az oradeai Lakbérlok Szövetségének elnöki tanácsa dr. Popoviciu Enea elnökle mellett ülést tartott, amelyen dr. Zoltán Károly előadta, hogy a városi adók és taxák túl magasak és azok kivetésénél nem vették tekintetbe a realis helyzetet. A szegényebb néposztálynál, ahol a tűzoltóadó 5—10 lei között kell hogy mozogjon, ott legtöbbször 50 lei volt a minimális adó. Panaszok jöttek továbbá azért, hogy sok bérlő a téli hónapokra kapott felmondást, amelytől a bérbeadók csak bér emelés ellenében állnak el. Végül igen alapos panaszok jöttek be olyan bérlőktől, akik a periferián levő, beépítetlen telkeket venni vagy eladni kívánták, de a város hihetetlen nagy értéket mutatott ki a pénzügynél, ami túl magas illetékeket vont maga után.

Dr. Zoltán Károly ezekkel összefüggésben a következőket terjesztette elő:

1. Tagadhatatlan, hogy a béreknélunk eddig is túl magasak voltak, aminek nagyrészen a közadók magassága az oka. A háztulajdonosokkal karöltve kell odahatniok, —

hogy a béreket leszorítsák.

A béreemelések pedig ma egyáltalában indokolatlanok. A felmondások és ezzel összefüggő béreemelések, különösen most a téli hónapokban, teljesen jogtalanok, mert

téli hónapokban sem felmondás, sem pedig béreemelés nem eszközölhető. Ezzel azonban sem a bérbeadók,

sem a bérlők nincsenek tisztában,

miért is ajánlja egyrészt azt, hogy a Szövetség szerezzé be a többi városok béradatait, másrészt pedig ki kell dolgozni egy új lakbérleti szabályrendeletet, amely jobban védi meg a bérlőközönség jogait és jobban tisztázza a jogviszonyt

2. A városi adók és taxák

Halálra akarták kinozni gyermeküket

Elítélte a törvényszék a bestiális apát és a kegyetlen mostohát

București. — Rendkívül érdekes bűnper tárgyalta az illovi törvényszék második szekciója. A vádlottak padjára Nicolae S. Istrate, Movilița községbeli gazdálkodó és annak második felesége kerültek. A vád ellenük az volt, hogy halálra akarták kinozni a gyermeküket. A vádirat szerint Nicolae S. Istrate nemrégiben elvesztette a feleségét. Nemsokára újra nősült s az új asszony teljes gyűlöletével

fordult a férje első házasságából származott gyermeke felé.

A házastársak elhatározták, hogy az ötéves gyermeket halálra kinozzák és így magukhoz kaparták a gyermek anyai örökségét. A válogatott kínzások között szerepelt — többek között — az, hogy a gyermeket hideg időben forró vízben fürdették, majd egy szál ingben kikergették az udvarra, azt hitték a lelketlen szülők, hogy a gyermek így tüdőgyulladást kap. Ezenfelül nap-nap mellett addig verték

a kis gyermeket, amíg az eszméletét nem veszítette. A kínzások között szerepelt még az is, hogy a gyermek kezének ujjairól a hussal együtt csipkedték le a körmeiket. E válogatott kínzások ellenére is a gyermek életben maradt s később a szerencsétlent a nagyanyja vette oltalmába. Ugyan ekkor a kínzások miatt a nagyanya feljelentette a szülőket.

A tárgyaláson az apa mindent bevallott. A törvényszék az apát 5 évi, míg a feleségét 2 évi fegyházra ítélte.

A nap által tönkretett arcbőrét hozza rendbe, tisztítsa meg

„FLOREAL“ No. 2.

krémmel. Puder alá használjon FLOREAL No 1. krémet.

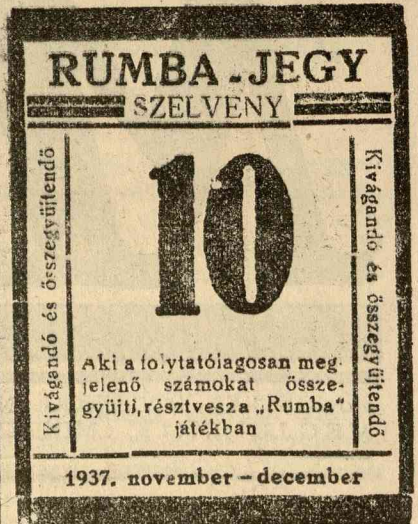
Főlerakat: **Pap Drogueria**

Oradea, Bulev. Reg Ferdinand 9. Tel. 656. Naponta postai szétküldés.

Hatszáz ember gázmérgezést kapott

Japánban, a Komenashi kőbányában felrobbant a dinamitraktár és felgyújtotta a bányát. Az égő bányából nagy mennyiségű mérges gáz szál-

lott ki és megrontotta az egész környék levegőjét. Hatszáz ember gázmérgezésben megbetegedett. Igen sokan közülük már meghaltak.

kivetésénél illetőleg ajánlja, hogy el kell járni a városnál hogy

az pénzügyi szabályrendelet megalkotásánál a bérlők is vegyenek részt.

3. Az üzemek díjai szintén túl magasak, amelyeket a jövő pénzügyi évre — ápr. 1-re — le kell szállítani. Ugyanez áll a villanyáram díjára is.

A telkek értékelésére előadja, hogy a város egy kimutatást küldött a pénzügynél, melyben a legolcsóbb telkek is horribilis összegre vannak értékelve, ami az ingatlanok, de különösen a kis telkek forgalmát nagy mértékben korlátozza. Indítványozza, hogy ennek korrigálására a városi tanácsot nyomtatékosan fel kell hívni.

Dr. Popovici, dr. Gáspár és dr. Ciacian elnökök hozzászólása után az elnöki tanács megbízta dr. Zoltán Károly főtitkárt, hogy a fenti panaszok tekintetében tegye meg a fentiek értelmében a szükséges lépéseket.

Ezzel az ülés befejezést nyert.

A KIFUTÓLEÁNY ESETE A POSTAMESTERNŐVEL

KÜLÖNÖS AFFÉR A PÉNZESCSOMAG MIATT

A posta tudvalevően leveleket, táviratot, rosszabb esetben ügyvédi felszólítást, ritkábban pénzesleveleket szokott kézbesíteni és így nagy volt gyógyszerésztünk meglepetése, amikor az egyik délelőtt azzal állított be a postás hozzá, hogy a postafőnök ur kéri.

Csak így, egyszerűen kéri. Fáradna fel hozzá, bizonyosan van valami elintézni valója vele.

A gyógyszerész azonban bakafántos ember, aki még a régebbi időkben hallott egyetmást a posta jogairól, kötelességeiről s bármiképpen is igyekezett keresni az emlékei között, nem találta sem a jogok, sem a kötelességek között a magánemberek berendelésének az eshetőségét.

Igy gondolkozott és így cselekedett. Visszaüzent a postásnak, hogy nem megy. Ha a postafőnöknek van valami óhaja, úgy fáradjon el hozzá személyesen, vagy pedig — ha ez a lehetőség nem jutott volna az eszébe, — közölje vele írásban postán.

A postamester úgy látszik, hajlik a jó szóra. Megértette, hogy rendes adófizető polgárokat nem lehet csak egyszerűen beidézni. A posta nem rendőrség, nem ügyészség, sőt nem is bíróság. Mit tagadjuk, semmi joga sem volt szóbelileg beidézni a gyógyszerészt és így a tagadó válasz után valóban az írásra határozta el magát.

Szép rövid levelet fogalmazott meg és ebben udvariasan megkérte a gyógyszerészt, hogy a „saját érdekében”, menjen fel a postahivatalba.

A gyógyszerész azonban most már kötötte az ebeft a karóhoz. Nem megy. Neki semmi érdeke nem fűződhetik ahhoz, hogy a postahivatalba felmenjen. Az ő leveleit csak továbbítsák pontosan, mert ő felbélyegzte azokat szabályosan, az érkező leveleket pedig kézbesítsék ki késedelem nélkül, mert a feladója már lerótta az illetéket. Nem megy nem lehet neki érdeke ez a személyes találkozás.

Természetes, hogy ezzel nem fejeződött be az ügy. A postafőnök egy közvetítő megoldást keresett. Végeredményben igaza volt, mert ma még a hatáskörükbe tartozik, rövidesen azonban Morgan lesz a korlátlan ur és még gazdaságosan ki kell használni ezt a kis időt. Ezért a telefonhoz folyamodott és dróton keresztül közölte szíve vágyát: keresné őt fel a gyógyszerész, minél előbb. Nem, telefonon keresztül nem lehet közölni, miről

van szó, mert igen „delikát” az ügy. Mindössze annyit árulhat el, hogy a kifutó leány, követett el valamit és ezért kéri ki késedelem nélkül a gyógyszerészt.

Most már nem volt mit tenni, a személyes kérésnek engedni kellett. Habár ei nem tudta képzelni, hogy mit követelt el a kifutó leány, hogy neki olyan sürgősen fel kell mennie a postára. Hosszasan vizsgálta a leányt, meg kell vallani, csinos kis fruska. Csak nem csókolózott a kapu alatt valakivel?

A postamester izgatottan fogadta. Valóban, valami szörnyű dolog történhetett. A pos-

tafőnök alig tud hozzáfűzni a mondanivalójához. Nehezen megy. Érthető, hiszen — mondtuk már — delikát dologról van szó. Ráadásul még a felesége is bele van keverve ebbe a kellemetlen ügybe. A felesége tudniillik tisztviselő ugyanabban a postahivatalban. Vele történt az incidens. A kifutó leány, aki 840 leit akart postacsekken feladni, — aprópénzt hozott magával. A postafőnök felesége rászólt, — hogy rakja oszlopokba a pénzt. A leány huzódózott, a tisztviselő erősebb hangot használt, mire a kifutó leány — még leírni is szégyelljük — beköppött a rácson és éppen a

Nagy mennyiségben érkeztek egész öltöny, kabát és kosztüm szövet maradványok. Vásznak, damaszkok, diffinek olcsón beszerezhetők

STEINER
maradékosnál Oradea,
Calea Victoriei 3. udvarban

főnök feleségét találta el.

Már-már azt hitték, hogy találni fognak valami megoldást a diplomáciai bonyodalom levezetésére, amikor kiderült, — hogy — téves volt a kapcsolat. A délelőtti folyamán ugyanis két gyógyszerfár is feladott pénzt postacsekken.

Nehezen tudták megállapítani a személyazonosságot. Mind a kettőnek „s” betűvel kezdődik a neve. Persze, hogy összecserélték a „Stea” gyógyszerfár a „Sarpe” gyógyszerfárral. A kimagyarázkodás talán még nehezebben ment, — mint a tárgyalások felvétele.

Utána pedig ismét meg kellett kezdeni a tárgyalásokat az érdekelt gyógyszerfárral.

(t. t.)

Fogházbüntetésre ítélték egy sikkasztó lapbizományost

Cluj, nov. 14. A cluji törvényszék rendkívül érdekes ügyben hozott ítéletet. Kudor Joan lapbizományos a „Magyarság” volt főlárusítója, terhére többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó elszámolni. Sikkasztás címén indult meg ellene az eljárás. A törvényszék több ízben beidézte Kudor Ioan bizományost, a

ki azonban egyetlen egyszer sem jelent meg. Végül is a törvényszék Kudor Joan lapbizományost távollétében büntetésnek mondta ki sikkasztás büntetésében s ezért öt havi elzárásra, 2000 lei pénzbüntetésre, politikai jogainak hat hónapra való felfüggesztésére, valamint az elsikkasztott összeg visszafizetésére utálta.

Befejeződött a szülőgyilkos diák esküdtszéki tárgyalása

București, nov. 14. Tegnap számunkban közöltük, hogy a szülőgyilkos Sile Constantinescu bűnpörében a főügyész a legszigorúbb büntetés kiszabását: életfogytiglani kényszer munkát kért. Az ügyész így fejezte be évádbeszédét:

— Amikor a lánc fog csörögni kezeden, ezt fogod hallani: „apám, anyám”. Amikor csákányodat a sófömgembe vágod a sóbányában, mindany-

nyiszor azt fogod érezni, — hogy anyád testébe vágod a gyilkos szerszámot.

A Sile Constantinescu által előidéztet incidensek miatt a gyilkos összes véltői lemondtak a képviselétről. Szombat délután csak a büntársak védői beszéltek. Szombaton a késő éjszakai órákban hirdette ki az esküdtzé kaz ítéletet, amit lapunk közlünk.

Letartóztatták a cluji „Discom” két pénztárosát mert hamis 250 leieseket hoztak forgalomba

Cluj, november 14. E hét folyamán a „Continental” cég a Banca Ardeleana pénztárába 250 leies érmeiben 100 ezer leinyi összeget akart befizetni. Ekkor megállapították, hogy az ércpénz között 26 darab hamis. Miután a Continental a pénzt tulajdonképpen a „Discom”-tól kapta hamispénz terjesztése és forga-

lomba hozatala címén feljelentést tett a „Discom” ellen. E feljelentés alapján a „Discom”-nál házkutatást is tartottak, amely azzal a szenzációs eredménnyel járt, hogy a Discom két tisztviselőjét Andrei Hadadi pénztáros és Gábor Romulust letartóztatták. Mindkettőjüket a vizsgálóbíró elé vitték, aki a két tisztviselőt

első kihallgatásuk után szabadlábra helyezte. Az eljárás azonban ebben az ügyben folyik tovább.

Rádió műsor

KEDD

BUCUREȘTI. 7.30 A reggeli műsor közvetítése. Majd hírek felolvasás, viz- és időjárás jelentés. 13 Gramofonlemez. 13.25 Sporthirek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek közvetítése. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Művészlemez. 19: Időszerű anyag. 19.15 Felolvasás hangpéldákkal. 20: Buxtehude hangverseny. A szerző 200. születésnapja alkalmából. Közreműködik Stadelman orgona, Alexandrescu tenor, Jianu fuvola, Jarosevici térdhegedű, Lakos és Jonescu hegedű. Fisz-moll előjáték és fuga; E-moll szonáta; Kántáték; D-dur szonáta; G-moll előjáték és fuga. 20.50 Felolvasás. 21.05 Vasilescu-Bajna énekel. 21.25 Rádiózenekar. 22.10 Alexandrescu hegedűművész rádiózenekarral. 22.30 Hírek. 22.45 Vendéglői zene. — Majd hírek külföldre. Utána közlemények.

BUDAPEST. 7.45 torna, utána Gramofon. 8.20 Étrend. 11: Hírek. 11.20 Felolvasás. 12.10: Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. Utána rádiózenekar. 14.40. Éneknégyes. 17.15 Asz-szonyok tanácsadója. 18: Előadás. 18.30: Cigányzenekar. 19.15 Előadás. 19.45 Hangversenyzenekar. 21: Kis színpad. Két egyfelvonásos vígjáték: A tigris és Évforduló. 22.25: Hírek. 22.50 Gramofon. 23 Időjárásjelentés. 23.30 Wanda Liz zafó hangverseny. 24.10 Jazz. Utána hírek külföldről magyarországi hírek.

A győztes braziliai puccs...

A braziliai meglepetés voltaképpen nem érkezett váratlanul. A föld minden sarka remeg a retentó és végső összecsapás sulyától, mit a fasizmus és a demokrácia utolsó mérkőzésének előjátéka jelent. Ebben a pillanatban az a helyzet — s ezt be kell vallanunk, ha erőinkkel tisztában akarunk lenni —, hogy a demokrácia több fronton is csatát veszített. Ami nem jelenti azt, hogy lényegesebb gyengülést is szenvedett volna, de annál jobban sürgeti a demokrácia erők maradéktalan összefogását. Az olasz—német—japán egyezmény, a törökországi be-

folvás megerősödése, az arab zavargások, Magyarország és Lengyelország hivatalos hitlerista irányzata mind-mind élénken figyelmeztetnek bennünket arra, hogy a demokrácia komoly összefogása nélkül a fasizmus megnyeri a csatát és a civilizált emberiség rövid időn belül belepusztul minden idők legborzalmasabb vérfürdőjébe, a legujabbkor szégyenébe — a totális háborúba.

Az erők megoszlása tekintetében nem kell önmagunkat semmiféle illúziókban ringatnunk. Igenis

a fasizmus hatalmas diplomáciai térhódítást ért el a legutóbb három hét alatt

Ha csak azt vesszük számításba, hogy ma már nyíltan Japán mellé állott Olaszország és Németország, már az is elég ahhoz, hogy fenyegető rémeket lássunk és komolyan aggódjunk. A fasizmusnak nem kell tulsúlyban éreznie magát. A fasizmus már esélyekre is megindíthatja a világháborút, mert itt a tél és nincs valuta... Ha egyetlen lehetősége van, a világvérfürdőt megkezdi. S most ugyan San Franciscótól az

Amurig sorakoznak fel a demokrácia erők, a fasiszta ékverés már jelentékeny pozíciókat meghódított. A világpolitikában pedig egyik pozíció nem a másikat, hanem a másikat hátrahozza.

A braziliai államcsíny nem következik be, ha a német—olasz—japán egyezményt nem hozzák létre, ez meg viszont nem születik meg nyíltan, ha Anglia az arab lázongások miatt nem kénytelen enged-

kenyebben viselkedni a leszerelési konferencia második fázisában.

A demokrácia fronti lényegesen meggyengült. Ezt be kell ismernünk. Nem Brazília hiányzik, a heterogen és megbízhatatlan Brazília, hanem a Délamerikai Államok Demokrácia Szövetsége kapott léket még mielőtt kifuthatott volna a nyílt tengerre... S attól kell tartanunk, hogy a többi dél-amerikai államokban is győzzön a fasizmus. S tudnunk kell, hogy északamerika beavatkozása a világháborúba nem lett volna lehetséges, ha a déli államok szimpátiája nem az entente hatalmak mellett nyilvánul meg. Ha a „totális háború” most kitörne, Amerika délről és az Atlanti Óceán felől kapna két veszedelmes ellenséget. Anglia Brit Gujánában lenne kénytelen érdekeit megvédeni és a kanadai haderő ugyancsak el lenne foglalva ugy emberben, mint pénz tekintetében ezen a területen.

Brazília csatlakozása a „kommunista-ellenes egyezményhez” óriási stratégiai előnyt jelent a fasiszta forradalomnak

Pillanatnyilag a veszteség kábulatából kell felocsudnunk és megvizsgálnunk azokat az okokat, amik elősegítették a braziliai végzetes helyzetet.

Nemrég még Olivera elnök — kit a puccsistáknak nem sikerült eltéríteni a láb alól — kiáltványt bocsátott ki a néphez és a hadsereghez. A kiáltvány már vészes jajkiáltása volt a vergődő polgári demokráciának. Brazília azonban nem éppen mintaképe a politikailag iskolázott néptömegek hazájának. Az 1932-es felkelés is főleg Mexikóból táplálkozott, onnan merített erőt az akkor még egységes szociálisták szervezett munkásságából. A braziliai néptömegek között azonban könnyű volt éket verni. A spanyolok, akik mégis törzslakosságnak érezték magukat, nehezen férték meg a német és olasz lakos-

sággal. Holott ez az utóbbi meglehetősen szép számmal vándorolt be. A német telepek már a háború előtt is lényegesen süllyedtek a politikai viszonyok mérlegébe. Mindezek pedig állandó szembenállással fordultak a mulatt-lakosság felé. Az idegen gyűlölet, a színesüldözés fullánkja volt az ami a legmélyebben verte be az éket a lakosság közé. Holott a szociális nyomor olyan óriási, hogy az egy szál csizmaért elkövetett rablógyilkosságok nem tartoznak a ritka események közé. Az országot hatalmas tőke kerítette hatalmába. A beláthatatlan kávéültetvények, a bányák és buza termő vidékek végeláthatatlan mennyiségét ugyazólván egy néhány kézbe tömörítették. Az ültetvények kihasználása nem volt rentabilis más képp. A szállítás megszervezé-

se, a piac irányítása, mind mind hatalmas tőkét követelt s a fináncióke legideálisabb termőtalaját találta meg Braziliában. Tudjuk, hogy a világ cukra, kávéja, mellásza, rumja, mind-mind Braziliából ömlik felénk s ennek gyümölcsét már rég nem a braziliaiak, hanem a trösztök egyenéhány ura Londonban, Newyorkban és a világ minden részén élvezzi. A tőke szervezte meg a hadsereget is. A szegény nép, mely ugyazólván éhenhal a dus földeken, nem szívesen katonáskodik. Ellenben a csendőrségbe beállott, mert ott zsoldot kaphatott és kiélte az amugy is mesterségesen táplált és fejlesztett romantikus ösztöneit.

A katonaság és csendőrség kialakulása érdekes társadalomtudományi példa. Az irtatlan erdők nem adtak termő talajt másnak, mint a tőkének. A bevándorlás első szakaszában erős és bátor telepek törték fel az erdőt, de mi volt az a kézi munka, ami az őserdőket itt-ott kikezdte? — Adott az kenyeret egy-két családnak, de a családok szaporodtak és a nyersanyagtermelés növekedése a pionírek farmjairól elszippantotta a fiatal generációt. A braziliai őserdők első utörőinek ivadéka már csak munkások voltak... Egyre jobban kihasználta munkásokat, de élt bennük az a romantikus ösztön, amit apáik élete táplált. A szabad és anyagilag független élet imádata. Az új idők azonban csak a vágyat hagyták meg ezután az élet után... Így keletkezett a cifraruhás zsoldos hadsereg, mely a mindenkori kormány rettegett eszköze

maradt annak ellenére, hogy a parlamenti élet már 1880. óta a köztársasági alkotmány alapján alakult.

A hadsereg megbízhatatlanságával szemben a braziliai polgárság és munkásság egy-ségfrontját kellett volna megszervezni. Ezt akarta Olivera, a demokrácia párt legutóbbi köztársasági elnökjelöltje. — Hogy ez nem sikerült, annak oroszlanrészben a braziliai trockizmus az oka, mely Mexikóból szivta életét ideológiai nedveit. A népfrontot kétszer is meg akarták csinálni. Mind a kétszer balul végződött a kísérlet és Olivera legutóbbi felhívása után a fasiszták sietve megcsinálták a puccsot.

A puccs azonban még nem jelent végleges győzelmet. A hatalmat meg is kell tartani. Ha a demokrácia erőket sikerül Oliverának megegyeszer összeszedni, talán megrendezheti a braziliai Waterloot — természetesen szerencsésebb befejezéssel.

A braziliai diktatúrának még egyszer szembe kell néznie ellenfelével, a demokrácia erőkkel, melyek Pernabumco tartományban gyülekeznek.

A demokrácia fronta a következő segítségre számíthat. — Mindenekelőtt a munkásságra, mely fel fogja ismerni, hogy a trockista szakadárak sorbontása gyengítette le az antifasiszta front erejét. Számíthat ezenkívül a spanyol származású városlakosságra, közel egymillió négerre és kb. négy millió mulatra. Ezek igen jól látják, hogy a fasizmus mit jelent s a fasiszta teoria egyuttal a német és olasz lakosság hegemoniáját vonja maga után. (Gy—s)

SPORT

Lotter a CAO játékos. A CAO még az őszi idény kezdete előtt leszerződött Lottert a kitűnő timisoarai szélső játékost. Az egyesülete azonban akadályokat gördített a szerepeltetése elé. Most a transzfer-bizottság döntött és a határozata értelmében Lotter a CAO játékos lett. A CAO 24.000 lejti köteles fizetni Lotterért.

Nem fejezik be az idén a Nemzeti Bajnokság őszi fordulóját. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Bajnokság őszi fordulóját nem fogják befejezni, — minthogy a november 29-re kitűzött forduló el kell halasztani. Ezen a napon utazik ugyanis el a válogatott csapat Kairóba, ahol december 10-én játszik, míg 19-én Athénben szerepel Görögország válogatottja ellen. Minthogy pedig a bajnoki program december 5-ig volt összeállítva, az elmaradt forduló csak a jövő év tavaszán játszák le.

A felhígított nemzeti bajnokság áldásai. Hivatalos kimutatás szerint a nemzeti bajnokság vasárnapi fordulóján

az új bajnoki rendszer áldásából a legbővebben a CAO-nak és a Rovine Griviának jutott. A CAO—Olimpia mérkőzésen mindössze 242 néző volt jelen, a rendező egyesület deficitje 14.476 lej. A Rovine Griviá—Mureş mérkőzésre már nagyobb számú: 546 néző volt kíváncsi. Itt a ráfizetés „mindössze” 9761 lei.

Csillag Mór jegy nélkül utazott a vonaton. Csillag Mór neve az utóbbi időben gyakran szerepelt a lapok hasábjain. Az elmebajos ember bekeveredett a Tóth-féle gyilkosságba is és nehezen tudta tisztázni magát. Most a rendőrség átiratot kapott Brasovból. Az ottani hatóságok kérik, hogy karhatalommal vezessék elő Csillagot, aki 420 lejjel megkárosította az államasutakat. Csillag jegy nélkül utazott a vonaton, elfogták és a hatóságok nem lévén tekintettel az elmebajára, eljárást indítottak Csillag ellen. Az elővezetési parancs értelmében Csillagot átadják a brasovi hatóságoknak.